



Qarabağın ruhu - Xarıbülbül



Təxminən beş il öncə başlayan, amma 44 günək Vətən müharibəsi dövlətimizin ərazi bütövlüyünün bərpası ilə yanaşı, bütöv bir regionun tarixini də dəyişdi. Həmin günlərdə Azərbaycan yalnız torpaqlarını deyil, həm də milli ləyaqətini, tarixi yaddaşını, gələcək nəsillərin başını dik tutma haqqını geri aldı. Ordumuzun şücaəti, xalqımızın birlüyü və Ali Baş Komandan İlham Əliyevin iradəsi bu zəfərin sütunlarına çevrildi. Bu qələbə ilə yalnız 30 illik işğal bitmədi, 200 illik erməni separatizminin təməli də sarsıldı. Sentyabrın 19-20-də həyata keçirilən antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan öz suverenliyini tam şəkildə bərpa etdi və separatizmin son qalığı da sökültüb tarixin ziblixanasına atıldı, Qarabağ azad nəfəs almağa başladı. Bərpə-quruculuq separatizmin yaradığı viranə mənzərəni yavaş-yavaş doğma və abad yurd təsvirinə əvirir.

Separatçıların Şuşanı "ermenileşdirmək" planı da iflasa uğradı. 2013-cü il mayın 9-da Xankəndidə "bayram" keçirməyə çalışan xunta rejimi eyni biabırçılığı Şuşada da təkrarlaməq istəyirdi. Qondarma "parlament" binası tikmək, şəhərin tarixi simasını saxtalaşdırmaq niyyətindəydi. Amma planları yarımqıq qaldı, binanın divarları kimi arzuları da uğuruldu. Prezident İlham Əliyevin deydi kimi: "Biz gəldik, bu torpağın sahibləri gəldi, onları buradan qovdu..." "Parlament" də gorbagor oldu, status da gorbagor oldu, cəhənnəmə getdi!". Ölkəmizin haqq işi dünyanın gözü qarşısında qəlebə ilə başa çatdı. Bu gün Şuşada azan səsi eşidilir, muğam səslənir, mədəniyyətimiz canlanır. Bu gün Qarabağ Azərbaycanın qürur lövhəsinə əvrilib.

Hər daşında bir tarix, hər ağacında bir nəfəs olan Qarabağ torpaqları indi təkcə siyasi yox, həm də mədəni dirçəliş yaşayır. Bu dirçəlişin ən gur səslənən simvollarından biri isə Xarıbülbül festivalıdır. Zərifliyi və remzi dəyəri ilə könülləri feth edən Xarıbülbül gülü Şuşanın simvolu hesab olunur. Qarabağa yolu düşən hər bir qonağın seyrinə çıxdığı bu nadir çiçək təkcə təbiət incisi deyil, həm də mədəniyyətimizin canlı yaddaşdır. Vaxtilə insanlar onun şərəfinə tədbirlər, musiqili məclislər təşkil edir, konsertlər keçiriblər. Azərbaycanın tanınmış sənətkarları o tədbirlərə öz sənətləri ilə bənzərsiz rövnəq qatırdılar. Məhz bu ənənədən doğaraq, 1980-ci illərin sonlarında Qarabağda beynəlxalq səviyyəli bir musiqi bayramının əsası qoyuldu - "Xarıbülbül" festivalı.

Festivalın təşkilinə tekan verən mühüm səbəblərdən biri də görkəmli xanəndə Seyid Süsinşinin 100 illik yubileyi olmuşdur. 1989-cu ilin əvvəlində hazırlıqlarına başlanılan festival həmin ilin mayında Xarıbülbülün cüçəkləndiyi möhtəşəm dövrdə gərcəkləşdi. İlk tədbirə təkcə yerli ifaçılar deyil, Qırğızistən, Qazaxıstan, Başqırdıstan, Litva və Belarusdan da sənətçilər qatılmışdı. Təxminən 100 nəfərlik bir həyətə təşkil olunan ilk festivalın konsertləri Cıdır düzündə salınmış yeddi ayrı məkanda keçirildi. Açıllı isə xüsusi dəyərli anıtların ita etdiyi "Qarabağ səfərəstisi" ilə. Həftə həmin günlərdə Qarabağ atlarının iştirakı ilə Cıdır yarışları da təşkil olunmuşdu. Festivalın ilk təşəşşələri da ele Şusa sakinləri idi. 1990-ci ildən etibarən festival beynəlxalq status qazandı. Bu, tədbirin təkcə milli deyil, dünya mədəniyyətində təqdimmasına yol açdı. Yaponiyadan ABŞ-a,

Türkiyədən Almaniyaya, Avstraliyadan Əfqanıstanaya qədər onlara ölkənin nümayəndələri bu musiqi bayramında iştirak etdilər. Festival keçmiş SSRİ məkanında da ən ənənəvi mədəniyyət hadisələrindən biri kimi qiyəmətləndirildi.

Lakin mədəniyyətin beşiyi Şuşanın işğalı ilə festivalın keçirilməsi dayandı. Buna baxmayaraq, tədbirin ruhu sönmədi və bir müdət Ağdam şəhərində davam etdirildi. Ağdamda keçirilən festivalda Azərbaycanın Xalq artisti Qədir Rüstəmovun ifa etdiyi "Sonə bülbüllər" mahnısı xüsusi yadda qaldı. Bu ifa sonradan Azərbaycan musiqisinin "Qızıl Fond"una daxil edildi. Festivalın əhatə dairesi təkcə Ağdamla məhdudlaşmadı. Bərdə və Ağcabədi kimi, Qarabağın digər bölgələrində də konsert proqramları həyata keçirildi. 1991-ci ildə isə festivalın üçüncü mərhəlesi reallaşdı. Həmin il festivala ABŞ və Avstraliyadan da iştirakçılar daxil oldu. Festivalın qərargahı Mingəçevir şəhərində yerləşirdi və buradan iştirakçılar Qarabağa yola salınırdı. Tamaşaçılarının çoxluğu səbəbile bəzi konsertlər stadionlarda keçirildi. Dördüncü festival 1992-ci ilin mayında keçirilməli idi. Hətta bu məqsədə dövünün 30-dan çox ölkəsindən qonaqlar dəvət edilmişdi. Amma həmin ilin 8 mayında Qarabağın döyünen ürəyi Şuşa Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal ediləndən sonra təşkilat komitəsi festivalı ləğv etdi. Çünkü xarıbülbülün yurdu Şuşasız artıq bu festivalın əhəmiyyəti qalmamışdı.

Zəfər günündən altı ay sonra Cıdır düzündə yüksələn muğam, musiqi sədaları yenidən bütün dünyaya yayıldı. Bu, Qarabağın əsl sahiblərinin kim olduğunu əyani surətdə nümayiş etdirdi. "Xarıbülbül" festivalı da yenidən təşkil olundu. Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı yene doğmalarını, qonaqlarını qarşılıdı. 12 may 2021-ci il tarixində doğma Şuşada illər əvvəl olduğu kimi, Qarabağ şəhətəsi səsləndirildi.

Bir il sonra 2022-ci il mayın 12-də Qarabağın incisi, Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı olan Şuşada qədim ənənələrin və zəngin folklor ərəfinin təntənəsi - V "Xarıbülbül" Beynəlxalq Folklor Festivalı başladı. Üç gün davam edən sayca beşinci festival çərçivəsində milli rəqs, muğam sənəti təqdim olunub, ölkəmizin müxtəlif regionlarını təmsil edən folklor kollektivlərinin konsertləri keçirilib, Azərbaycan xanəndələrinin müxtəlif illərdə Şuşada ləntə alınmış ifalarından ibarət videoçarxlar nümayiş etdirilib, klassik musiqi əsərləri təqdim olunub. Eyni zamanda müxtəlif xarici ölkələrdən musiqi kollektivləri də iştirak edib. Açıllı mərasimində Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı tədbirə xüsusi rəng qatıb. Bu iştirak həm də mədəni ərəfə folklorun milli kimliyimizdə tutduğu yera olan dərin ehtiramın təzahürü idi. Qeyd edək ki, Şuşa şəhərinin 270 illiyi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə elan edilən "Şuşa ilii"ndə keçirilən V "Xarıbülbül" Beynəlxalq Folklor Festivalı Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Natiyonallığı və Şuşa Səhərə Dövlət Qorğunu tərəfindən təşkil olunmuşdu.

Qarabağ Zəfərinin mədəni davamı kimi dəvərəndirilən bu festival artıq Azərbaycanın dənə bir böyük uğur salınmasına çevrilər. illər ötdükçə tədbirin beynəlxalq əhatəsi genişlənir və bu da onu göstərir ki, bundan sonra azad Qarabağda bayramlar bir-birini əvəz edəcək.

Röya RÜSTƏMLİ,
"Respublika".